

Sociology of Education

'Provide a Model for Parents' Educational Assistance to Empower Online Education in Critical Situations

Mahnaz Porjafari Shir Joposht¹, Zohreh Shakibaei^{2*}, Hajar Zarei³

1. PhD student in Educational Management, Tonekabon branch, Islamic Azad University, Tonekabon, Iran.
2. Associate Professor Department of Educational Sciences, Tonekabon Branch, Islamic Azad University, Tonekabon, Iran.
3. Assistant Professor, Department of Knowledge and Information Science, Tonekabon Branch, Islamic Azad University, Tonekabon, Iran.

❖ **Corresponding Author Email:** Shakibaei.z@gmail.com

Receive: 2023/05/11
Accept: 2023/09/04
Published: 2024/09/19

Keywords:

Educational Assistance, Parents, Educational Empowerment, Online Schools, Critical Situations.

Article Cite:

Por Jafari shir Joposht M, Shakibaei Z, Zarei H. (2024). 'Provide a Model for Parents' Educational Assistance to Empower Online Education in Critical Situations, *Sociology of Education*. 10(1): 31-44.

Purpose: In the present research, the educational assistance model of parents was discussed to empower schools online.

Methodology: In terms of research orientation, the current research was among fundamental research. In terms of the method of data collection, with a qualitative approach, in this research, various dimensions of parental educational assistance were categorized using a qualitative approach, general scales. In the following, the semi-structured interview tool and the opinions of 22 experts in the field of education in Mazandaran province were used to collect data. In the 19th interview, it was found that the principle of saturation had taken place. Thematic analysis approach and Maxqda software were used for data analysis.

Findings: Comprehensive themes extracted, educational assistance for parents to empower online education in times of crisis in 5 categories (individual empowerment, social interaction empowerment, teaching empowerment, virtual space support, support, and evaluation and supervision) and in 16 organizing themes (skills, Competencies, psychological factors, building trust, building coordination, building communication, technical ability, scientific ability, managerial ability, hardware infrastructure, software infrastructure, assessment and monitoring of students, assessment, and monitoring of parents, education of parents, Cultivation of parental educational assistance, identification of obstacles and challenges) and 88 basic themes have been determined and introduced.

Conclusion: The importance of the teaching and learning process of students has become more important than before. Because empowering schools is considered one of the most necessary measures and a saving factor in the current situation, it can guarantee the success of the educational system.

<https://doi.org/10.22034/ijes.2021.541983.1184>

<https://dorl.net/dor/20.1001.1.23221445.1401.15.1.1.0>

Creative Commons: CC BY 4.0

جامعه‌شناسی آموزش و پرورش

ارائه مدل کیفی دستیاری آموزشی والدین به منظور توانمندسازی آموزشی مدارس به صورت آنلاین

در مواقع بحرانی

مهناز پورجعفری شیرجوپشت^۱، زهره شکیبایی^{۲*}، هاجر زارعی^۳

۱. دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی، واحد تنکابن، دانشگاه آزاد اسلامی، تنکابن، ایران.
۲. دانشیار گروه علوم تربیتی، واحد تنکابن، دانشگاه آزاد اسلامی، تنکابن، ایران.
۳. استادیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، واحد تنکابن، دانشگاه آزاد اسلامی، تنکابن، ایران.

✦ ایمیل نویسنده مسئول: Shakibaei.z@gmail.com

چکیده	مقاله تحقیقاتی
<p>هدف: در تحقیق حاضر به ارائه مدل دستیاری آموزشی والدین به منظور توانمندسازی آموزشی مدارس به صورت آنلاین پرداخته شد.</p> <p>روش‌شناسی: تحقیق حاضر از لحاظ جهت‌گیری پژوهش جزو تحقیقات بنیادی بود. از نظر شیوه گردآوری داده‌ها، با رویکرد کیفی انجام در این پژوهش ابعاد مختلف دستیاری آموزشی والدین با استفاده از رویکرد کیفی، مقیاس‌های عام دسته‌بندی شدند. در ادامه از ابزار مصاحبه نیمه ساختاریافته و نظرات ۲۲ نفر به صورت هدفمند از خبرگان حوزه آموزش و پرورش در سطح استان مازندران جهت گردآوری داده‌ها استفاده شد. در مصاحبه ۱۹ مشخص شد که اصل اشباع صورت گرفته است. برای تحلیل داده‌ها از رویکرد تحلیل مضمون و نرم‌افزار Maxqda استفاده گردید.</p> <p>یافته‌ها: مضامین فراگیر استخراج شده، دستیاری آموزشی والدین به منظور توانمندسازی آموزش آنلاین در مواقع بحرانی در ۵ مقوله (توانمندی فردی، توانمندی تعامل اجتماعی، توانمندی تدریس، پشتیبانی فضای مجازی، پشتیبانی و ارزیابی و نظارت) و در ۱۶ مضمون سازماندهنده، (مهارت‌ها، شایستگی‌ها، عوامل روانشناختی، ایجاد اعتماد، ایجاد هماهنگی، ایجاد ارتباط، توانمندی تکنیکی، توانمندی علمی، توانمندی مدیریتی، زیرساخت‌های سخت‌افزاری، زیرساخت‌های نرم‌افزاری، ارزیابی و نظارت بر دانش‌آموزان، ارزیابی و نظارت بر والدین، آموزش والدین، فرهنگ‌سازی دستیاری آموزشی والدین، شناسایی موانع و چالش‌ها) و ۸۸ مضمون پایه تعیین و معرفی شده‌اند.</p> <p>بحث و نتیجه‌گیری: اهمیت فرایند آموزش و یادگیری دانش‌آموزان بیشتر از قبل شده است. زیرا توانمندسازی مدارس یکی از ضروری‌ترین اقدامات و عامل نجات بخش در شرایط فعلی تلقی شده که می‌تواند موفقیت نظام آموزشی را تضمین نماید.</p>	<p>دریافت: ۱۴۰۲/۰۲/۲۱</p> <p>پذیرش: ۱۴۰۲/۰۶/۱۳</p> <p>انتشار: ۱۴۰۳/۰۶/۲۹</p> <p>واژگان کلیدی: دستیاری آموزشی، والدین، توانمندسازی آموزشی، مدارس آنلاین، مواقع بحرانی.</p> <p>استناد مقاله: پورجعفری شیرجوپشت م، شکیبایی ز، زارعی ه. (۱۴۰۳). ارائه مدل کیفی دستیاری آموزشی والدین به منظور توانمندسازی آموزشی مدارس به صورت آنلاین در مواقع بحرانی، جامعه‌شناسی آموزش و پرورش. ۱۰(۱): ۳۱-۴۴.</p>

<https://doi.org/10.22034/ijes.2021.541983.1184>

<https://dorl.net/dor/20.1001.1.23221445.1401.15.1.1.0>

Creative Commons: CC BY 4.0

آموزش و پرورش یکی از سازمان‌های مهم اجتماعی است که دانش آموزان را برای ایفای نقش مناسب در جامعه آینده آماده می‌کند (Elffers, Oort, Karsten, 2012). دغدغه اندیشمندان حوزه تعلیم و تربیت همواره شناسایی مدرسی بوده است که بتوانند به بهترین نحو ممکن از انجام این مهم برآیند (Elder, Jepsen, 2014). مفهوم توانمندسازی بخش جدایی‌ناپذیری از سیاست‌های حوزه تعلیم و تربیت تبدیل شده است (Bush, Glover, 2016). توانمندسازی مدارس یکی از ضروری‌ترین اقدامات مناسب و عامل نجات بخش در شرایط امروزی تلقی شده که می‌تواند موفقیت سازمان‌ها را تضمین نماید. توانمندسازی مدیران و معلمان باعث افزایش عملکرد، کاهش هزینه‌ها، حل اثر بخش مشکلات و هماهنگی بیشتر در انجام کارها می‌شود (Spreitzer, 2008).

آموزش الکترونیکی روش نوینی برای فرایند آموزش و یادگیری دانش آموزان می‌باشد و یک پیامد اساسی از توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات می‌باشد. تمام عناصر درگیر در فرایند آموزش و یادگیری به منظور تولید خروجی مطلوب تا حد زیادی بر نتایج آموزش تاثیر می‌گذارند. با این حال ایجاد محیط آموزش الکترونیکی موثر مستلزم فراهم آوردن عوامل زیادی از جمله آمادگی فناوری، آمادگی مدارس و جامعه می‌باشد. ورود فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات سبب شده است که مدارس درباره نقش‌های سنتی خود تجدید نظر کرده و ساختارهای سازمانی جدید را ایجاد کنند. نتیجه این تغییر ساختار خلق مدل جدیدی از نظام آموزشی تحت عنوان آموزش الکترونیکی شده است. این شیوه از آموزش، ابزار مهمی در آموزش عصر دیجیتال محسوب شده و سبب ایجاد محیط یادگیری مبتنی بر یادگیرنده، انعطاف‌پذیری در روش‌های یادگیری و معرفی تغییرات فرایند تدریس و یادگیری در نظام آموزشی مدارس شده است (Venkataraman, Sivakumar, 2015).

مدارس از طریق یکپارچگی اینترنت و فناوری‌های مبتنی بر وب به عنوان بخشی از تجارب آموزشی دانش آموزان با تغییرات سریعی مواجه شده است. لذا کیفیت طراحی و ارائه این گونه آموزش‌ها مانند آموزش حضوری به دروندادهای متعددی از قبیل معلم، دانش آموز، ابزارهای فناورانه و طراحی آموزش، نظام منابع مالی، سیاست‌های آموزشی و نظایر آن بستگی دارد که از میان عوامل، معلمان و دستیاران آموزشی دوره‌ها دارای اهمیت ویژه‌ای هستند (Usun, 2009). تعامل والدین و مدرسه در امور تحصیلی با استفاده از فناوری اینترنتی پیامدهای مثبتی به همراه دارد و این نقش در بهبود نتایج آموزشی شناخته شده است. اگر زمینه و بستر مناسبی برای جلب و جذب توانمندی‌های والدین فراهم شود، مطمئناً از همکاری با سیستم آموزشی مضایقه نخواهند کرد. این تعامل، اثرات مثبتی از جمله در زمینه‌های خود باوری و انگیزه تحصیل ارتقای پیشرفت تحصیلی نگرش سازنده تر نسبت به یادگیری دارد. در ادراک فرزندان از توانایی‌های خود و کسب استقلال در یادگیری آن‌ها نقش مهمی دارد مهارت‌ها و دستاوردهای ریاضی، مهارت خواندن و نگرش نسبت به مدرسه دانش آموزان را بهبود می‌بخشد (Epstein, 1985). همچنین یکی از راه‌های پر کردن شکاف در پیشرفت و به حداکثر رساندن استعداد دانش آموزان، ارتباط خانه و مدرسه و درگیری والدین در آموزش معرفی شده است (Dewey, et al, 2002).

در مدارس آنلاین دانش آموز از محتوای الکترونیکی که معلم تولید می‌کند، استفاده می‌نماید. ارتباط والدین با مدرسه به صورت آنلاین است. آن‌ها قادرند با مدیر مدرسه یا معلمان ارتباط برقرار کنند و از وضعیت تحصیلی فرزندشان اطلاع کسب نمایند (Soltani, 2012). دوره‌های آموزشی آنلاین نیازمند معلم‌هایی است که برای آماده شدن و برگزاری دوره، توجه دقیق و زمان بیشتری را صرف نمایند. از سوی دیگر بررسی پژوهش‌های انجام شده نشان می‌دهد که موفقیت بسیاری از دوره‌های آموزشی آنلاین بسیار پایین است و بسیاری از دانش آموزان پس از چند هفته مطالعه، عالقمندی و اشتیاق خود را برای حضور در دوره‌های آموزشی آنلاین را از دست می‌دهند (Rai & Chunrao, 2016) و دوره‌های آموزشی آنلاین با مسائلی مانند دسترسی، محتوا، کیفیت آموزش، اعتبار دوره، مسائل مربوط به تعلیم و تربیت، مشارکت ضعیف دانش آموزان روبه‌رو است. محققان پیشنهادهایی مختلفی برای حل چالش‌های دوره‌های مذکور و بهبود کیفیت آن ارائه نموده‌اند (Bartoletti, 2016).

در آموزش و پرورش مسئولیت‌پذیری برای پیشرفت دانش آموز باید بین معلم، دانش آموز و والدین به طور مساوی تقسیم شود. اگرچه، هر سه عوامل در پیشرفت دانش آموز سهیم هستند، متأسفانه وظیفه دشوار به دوش کشیدن این بار بزرگ تنها به عهده معلم گذاشته شده است. تا زمانی که دانش آموز و والدین سهم‌شان را در اقدامات متعادل به عهده نگیرند، معلم نمی‌تواند آموزش را درست انجام دهد. توقع معلم از والدین بیشتر است. والدین رابطه‌ای دائمی با دانش آموز دارند و به همین دلیل، کنترلی گسترده بر فرزندانشان دارند. معلم باید به بهترین حالت والدین را در دایره مسئولیت‌ها داخل کند، بدون این که زمان زیادی از آن‌ها بگیرد. از این رو، والدین می‌توانند نقشی مهم در پرورش یک رابطه دوستانه حیاتی بین دانش آموز و معلم ایفا کنند (Eroz, Akbarov, 2011). به نظر می‌رسد علیرغم اهمیت تمامی عوامل آموزشی آنلاین، اما معلمان و به ویژه دستیاران آموزشی نقش پررنگ‌تری در ارتقای کیفیت این نوع آموزش‌ها دارند (Sun, Liu, 2017). دستیاران آموزشی در این پژوهش به والدینی اطلاق می‌شود که در تدریس آنلاین دروس زیر نظر معلم همکاری می‌نمایند و نقش مهمی در تسهیل فرایند آموزشی ایفا می‌نمایند. به عبارتی دیگر بکارگیری دستیاران آموزشی در فرایند آموزشی سبب می‌

شود، نگرانی معلمان را به طور مستقیم کاهش و همچنین در بلندمدت در تعامل و برقراری ارتباط با دانش آموزان و به تبع آن افزایش دستاوردهای یادگیری دانش آموزان در دوره های آموزشی آنلاین مفید باشد. دستیاران آموزشی می توانند دانش آموزان را به بحث های گروهی همزمان و غیر همزمان، اتاق های گفتگو و ارتباطات برخط تشویق کنند و با برقراری روابط و بسط گفت و گو با دانش آموزان، آن ها را به تعامل و مشارکت بیشتر ترغیب و در مواقع الزم از نظرات منطقی و صحیح پشتیبانی نمایند (McPherson, Nunes, 2004). نتایج بررسی ها نشان می دهد اهمیت نقش دستیار به عنوان تسهیل گر فرایند آموزشی دردهه های گذشته مورد توجه ویژه برنامه ریزان آموزشی نیز قرار گرفته است و برنامه به کارگیری دستیار آموزشی در مدارس و به خصوص محیط آموزشی آنلاین، به عنوان کمک به یادگیری دانش آموزان، در جهت مسیری برای بهبود و افزایش اثربخشی آموزشی در مدارس اجرا می شود (Sohoni, Cho, Frenck, 2013). اما تاکنونی پژوهش جامعی در خصوص ارائه مدل دستیاری آموزشی والدین به منظور توانمندسازی آموزشی مدارس انجام نشده است. پژوهش های خارجی و داخلی مرتبط با موضوع شامل موارد زیر می شود:

Collet, Peñaflorida (2020) به پژوهشی با عنوان "مطالعه درس به عنوان یادگیری تحول پذیر برای فارغ التحصیلان بین المللی دستیاران تدریس" پرداختند. این مطالعه با هدف بررسی نحوه مطالعه درس از دستیاران فارغ التحصیل بین المللی که در زمینه های فرهنگی متفاوت از تجارب قبلی خود به عنوان زبان آموز هستند، از آموزش پشتیبانی می کند. محققان برای درک مطالعه درس از یک طرح تک موردی از جمله دو دستیاران فارغ التحصیل بین المللی و یک تدریس داخلی در یک دانشگاه ایالات متحده استفاده کرده اند. روش گردآوری داده شامل ضبط صدا و یادداشت های میدانی از جلسات مطالعه درس و مشاهدات درس، داده های جمع آوری شده از تعاملات آنلاین و مصاحبه های فردی است. تجزیه و تحلیل کیفی نشان می دهد که دستیاران فارغ التحصیل بین المللی در نتیجه مشارکت، آموزش آن ها را بهبود بخشیده اند و آن ها شیوه های آموزشی مطابق با هنجارها را در زمینه جدید خود گنجانده اند. از طریق کار عملی با تمرکز محدود، دستیاران فارغ التحصیل بین المللی با یکدیگر و با تجربه یک دیگر همکاری می کنند. این زمینه ای را ایجاد کرد که ناسازگاری شناختی دستیاران فارغ التحصیل بین المللی را کاهش می دهد و در نتیجه یادگیری بهبود می یابد.

Murphy (2019) به پژوهشی با عنوان "طراحی تحقیقاتی مبتنی بر همکاری مشترک با دستیاران تدریس فارغ التحصیل" پرداختند. این مطالعه با هدف کشف چگونگی مشاوره های طراحی مشاغل تحقیقاتی مشترک بین کتابداران آموزشی و دستیاران جدید آموزشی فارغ التحصیلان امکان بهبود طراحی تکالیف تحقیقاتی برای دوره های نوشتن سال اول را دارد. تعداد پرسشنامه و مصاحبه ساختار یافته به دستیاران جدید آموزشی فارغ التحصیلان که به عنوان مربی سال اول خدمت می کنند تا ایده های خود را درباره آموزش نوشتن تحقیق انجام دهند، انجام داده است. تجزیه و تحلیل موضوعی از نتایج این کیفی این ابزارها منجر به طراحی چارچوبی جدید برای کار با گروه های ورودی دستیاران جدید آموزشی فارغ التحصیلان شد. یافته ها دستیاران تدریس فارغ التحصیل های جدید اغلب بر پارامترهای دقیق نوع منبع در طراحی تکالیف تحقیق تاکید می کنند و از دانش آموزان خود انتظار دارند که رفتارهای تحقیقاتی تخصصی داشته باشند. تاکید بر مهارت طراحی تکالیف کتابداران آموزشی جدید توسط دستیاران جدید آموزشی فارغ التحصیلان ممکن است منجر به مشاوره بیشتر در زمینه طراحی تکالیف شد. مشاوره های طراحی مشاغل مشترک بین کتابداران و دستیاران تدریس فارغ التحصیل می تواند همسویی پارامترهای تعیین تکلیف پژوهش را با اهداف مشترک آن ها برای مهارت های پژوهش و عادات ذهنی، از جمله دیدن پژوهش ها و نوشتن به عنوان فرایندهای تکراری و مبتنی بر تحقیق بهبود یافت.

Bubbar, et al (2017) به پژوهشی با عنوان "مروری بر برنامه مشاوره دستیاری آموزشی برای توسعه صلاحیت در دستیاری آموزشی مهندسان تازه کار" پرداختند. از آن جایی که آموزش مهندسی برای پیشرفت به سمت الگوی یادگیری دانشجو محور میل می کند، شکاف شایستگی با مربیان آینده مشخص می شود. انتظار دستیاران آموزشی دانشجویان کارشناسی ارشد برای دستیابی به شایستگی تدریس برای پشتیبانی از این فضای یادگیری پویا، اغلب بدون آموزش کافی، غیرواقعی است. در این پژوهش اجرای برنامه انعطاف پذیر مشاوره دستیار آموزشی ارائه شده است، که در خدمت حمایت از توسعه مهارت های دستیاران آموزشی تازه کار با استفاده از مدل خاص رشته با تاکید بر کمک به چالش های منحصر به فرد دستیارهای آموزشی بین المللی است. نقش خاص مشاوره دستیاری آموزشی از نظر اصول اصلی و قابل ارائه و ساختار استراتژیک برنامه گسترده در دانشگاه ویکتوریا معرفی شد.

Meadows, et al (2015) به پژوهشی با عنوان "ارزیابی تاثیر افتراقی برنامه های آموزشی دستیاری در تدریس بین المللی دانشجویان کارشناسی ارشد" پرداختند. در این پژوهش، اثرات یک برنامه آموزشی دستیاری سنتی را با اثرات یک برنامه تخصصی، با یک مولفه مهم بین فرهنگی، برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی بین المللی مقایسه شد. انتظار بر این بود که هر دو برنامه منجر به افزایش خودکارآمدی آموزش دانشجویان کارشناسی ارشد بین المللی، مشاهده اثربخشی تدریس و اتخاذ رویکردهای دانشجویی برای تدریس شود، و پیش بینی می شد درجه بیشتری از تغییر برای شرکت کنندگان در برنامه تخصصی باشد. با افزایش بیشتر در اثربخشی آموزش مشاهده شده برای دانشجویان در برنامه های تخصصی، افزایش مورد انتظار برای دانشجویان

تحصیلات تکمیلی نمایان شد. در مورد مفاهیم برنامه‌های آموزشی برای دانشجویان فارغ‌التحصیل بین‌المللی و ارائه زمان و فعالیت‌های یادگیری برای توسعه آموزش دانشجو محور بحث شد.

Weidert J, et al (2012) به پژوهشی با عنوان "بررسی دستیاران آموزشی در مقطع کارشناسی ارشد و کارشناسی" پرداختند. این پژوهش مسئولیت‌ها و مزایای خدمت به عنوان دستیار آموزشی را بررسی می‌کند. ۷۰ دستیاران آموزشی شرکت‌کننده از مناطق مختلف ایالات متحده، که یا دستیار آموزشی دوره کارشناسی، دستیار آموزشی کارشناسی ارشد یا هر دو بوده‌اند، در یک نظر سنجی آنلاین شرکت کردند. نتایج گزارش از خود نشان می‌دهد که مزایای درک شده از تجربه دستیار آموزشی دوره کارشناسی زیاد است، دستیار آموزشی دوره کارشناسی که از آن‌ها خواسته شد خود بازتاب رسمی را انجام دهند به احتمال زیاد دستیار آموزشی کارشناسی ارشد هستند و افزایش مسئولیت‌های دستیار آموزشی کارشناسی با رضایت، لذت و درک بیشتری همراه است. نتایج نشان داد که بیشتر از دستیاران آموزشی که در دوره کارشناسی ارشد بودند، خود را با استفاده از شوخ‌طبعی و سبک آموزشی جذاب ارزیابی می‌کنند. Zarei, Dehghani, Salehi (2019) به پژوهشی با عنوان "واکاوی محدودیت‌های مشارکت والدین در مدارس متوسطه: مطالعه‌ای با رویکرد پدیدارشناسانه" پرداختند. تقویت فرهنگ مشارکت والدین در فرایندهای مدیریتی و تربیتی مدارس، از نشانه‌های نظام آموزشی کارآمد به‌شمار می‌رود. پژوهش حاضر با هدف واکاوی محدودیت‌های مشارکت والدین در مدارس متوسطه انجام گرفته است. داده‌ها با استفاده از فن مصاحبه نیمه ساختارمند با ۱۸ نفر از والدین، مدیران، معلمان و دانش‌آموزان در سطح ۳ مدرسه از منطقه ۶ تهران گردآوری شده و بر اساس راهبرد کلاسیکی تحلیل و مقوله‌بندی شده است. راهبرد‌های اعتباربخشی به داده‌ها با استفاده از روش‌های ممیزی بیرونی، چندسویه‌سازی، بازبینی اعضاء و درگیری طولانی مدت پژوهشگر در جریان مصاحبه انجام شده است. بر اساس نتایج این پژوهش، محدودیت‌های مشارکت والدین/مدرسه را می‌توان در ۳ مقوله کلی شامل عوامل مرتبط با مدرسه، عوامل مرتبط با والدین و عوامل مرتبط با نوجوانان معرفی نمود.

Maddlo, Saadatmand, Yarmohamedian (2019) به پژوهشی با عنوان "شناخت مولفه‌های مشارکت والدین در اجرای برنامه‌های درسی دوره ابتدایی" پرداختند. هدف این مقاله شناخت مولفه‌های مشارکت والدین در اجرای برنامه‌های درسی دوره ابتدایی از نظر خبرگان حوزه برنامه‌ریزی درسی سازمان تالیف کتب درسی آموزش و پرورش و استادان حوزه برنامه درسی است. برای اجرای این پژوهش با توجه به موضوع و ماهیت آن از روش دلفی استفاده گردید. روش نمونه‌گیری در بخش کیفی از نوع گلوله برفی و حجم آن با توجه به قانون اشباع بوده، که در ۱۴ به اشباع رسید. برای جمع‌آوری داده‌ها در بخش کیفی از پرسشنامه بدون ساختار و در بخش کمی از پرسشنامه ساختارمند استفاده شد. برای تعیین اعتبار آن در بخش کیفی از توصیه‌ها و آموزش‌های لازم به اعضای گروه دلفی قبل از پاسخگویی استفاده شد و در بخش کمی از آلفای کرانباخ استفاده گردید. برای روایی پرسشنامه از استادان به عنوان داور جهت تعیین روایی سوالات استفاده گردید که بعد از تایید داوران در بین اعضای گروه توزیع گردید. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها در بخش کیفی پرسشنامه از روش رتبه‌بندی و چارک سوم به عنوان ملاک توافق و در بخش کمی از ضریب هم‌هنگی کندال برای تعیین توافق بین نظرات خبرگان استفاده گردید. با توجه به نتایج آماری یافته‌ها در رابطه با شیوه‌های مشارکت والدین در اجرای برنامه‌های درسی دوره ابتدایی عبارت است از: کمک به کاهش اضطراب و فشارهای روحی، مساعدت مالی برای اجرای برنامه‌ها، مشارکت از طریق ایجاد فرصت‌های یاددهی و یادگیری، مشارکت والدین به عنوان معلم و جانشین آن، مشارکت در اجرای روش‌های عملی، تسهیل فرایند یاددهی و یادگیری، حمایت عاطفی و اجتماعی در اجرای پروژه‌های درسی، مساعدت در اجرای روش‌های آموزش با توجه به شناخت امکانات محلی و طبیعی و تسهیل فرایند پروژه‌های درس پژوهی است، با توجه به یافته‌ها می‌توان گفت صاحب‌نظران مولفه‌های مشارکت در اجرا، مساعدت مالی در اجرای برنامه‌ها و مشارکت در ایجاد فرصت‌های یاددهی و یادگیری با توافق بیشتر تایید و انتخاب کرده‌اند.

Salehi, Abedi, Nilfroschan (2019) به پژوهشی با عنوان "تدوین مدل مفهومی موفقیت تحصیلی: یک مطالعه کیفی" پرداختند. هدف از پژوهش حاضر تدوین مدل مفهومی موفقیت تحصیلی برای دانش‌آموزان سال اول دبیرستان بوده است. روش پژوهش کیفی و ابزار جمع‌آوری داده‌ها مصاحبه و مطالعه متون بوده است. جامعه پژوهش، والدین دانش‌آموزان موفق، معلمان و متخصصان مشاوره و روانشناسی و متون مرتبط با موضوع بوده است. نمونه‌گیری به صورت هدفمند بوده به این صورت که تا جایی که دیگر به اطلاعات جدیدی دست پیدا نمی‌شد، نمونه‌گیری نیز پایان می‌پذیرفت؛ بنابراین نمونه شامل ۴۰ نفر از والدین دانش‌آموزان موفق، ۱۵ نفر از معلمان و ۱۵ نفر از متخصصان رشته‌های روانشناسی و مشاوره بوده که در یک مصاحبه نیمه ساختاریافته شرکت کردند. متون مرتبط نیز شامل کتب، پایان‌نامه‌ها و مقالات منتشرشده و قابل‌دسترس در سال‌های ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۴ بود. داده‌های حاصل از مصاحبه با روش نظریه‌زمینه‌ای و متون به روش تحلیل محتوای کیفی، تحلیل شدند و مقوله‌های اصلی موفقیت تحصیلی استخراج شد. بدین ترتیب عوامل موفقیت تحصیلی در ۴ مقوله اصلی کدگذاری شده که هر کدام دارای مقوله‌های فرعی دیگری می‌شود. مقوله‌های اصلی به دست آمده عبارت‌اند از: ۱- عوامل فردی پایدار (مقوله‌های فرعی هوش، شخصیت و رغبت) ۲- عوامل فردی ناپایدار (خودپنداره تحصیلی، خودکارآمدی تحصیلی، اشتیاق تحصیلی،

اهمال کاری تحصیلی، مهارت‌های تحصیلی، انگیزه پیشرفت، انطباق پذیری مسیر شغلی و هوش هیجانی) ۳- عوامل خانوادگی (شیوه فرزندپروری، مشارکت والدین، دلبستگی و وضعیت اجتماعی اقتصادی) ۴- عوامل مربوط به جو تحصیلی (ادراک از جو مدرسه و جامعه. به‌طور کلی موفقیت تحصیلی از عوامل متعددی چون فرد، خانواده، مدرسه و جامعه متأثر) است.

Mohammadi, Fadavi, Farhadi (2018) به پژوهشی با عنوان "ارائه ی مدلی برای توانمندسازی مدیران مدارس ابتدایی" پرداختند. این پژوهش کاربردی و روش آن توصیفی از نوع زمینه یابی است. جامعه آماری آن را کلیه مدیران مستقل مدارس ابتدایی کشور به تعداد نفر تشکیل می دهند. نمونه آماری به شیوه نمونه گیری خوشه ای، طی چند مرحله به تعداد ۳۰۹۰۰ نفر به صورت تصادفی متناسب با حجم انتخاب شدند. ابزار اصلی مورد استفاده در این پژوهش، پرسشنامه محقق ساخته ای بوده که بر اساس نتایج یک مطالعه تطبیقی تهیه شده بود. روایی صوری توسط تعدادی از پاسخدهندگان و روایی محتوایی بر اساس نظرات پانزده نفر از متخصصان مدیریت آموزشی انجام گرفت. پایایی این ابزار با پیش توزیع پرسشنامه و محاسبه ضریب آلفای کرونباخ به میزان ۰/۹۲۱ محاسبه شد. تحلیل آماری داده ها مبتنی بر روش های تحلیل عاملی (اکتشافی و تاییدی)، معادلات ساختاری، محاسبه بار عاملی ها و تبیین واریانس ها انجام شد، الگوی ارائه شده در پنج رویکرد با بار عاملی های به دست آمده به ترتیب مدیریتی-تکنیکی، انگیزشی- فوق انگیزشی، توانمندی های شخصی و معنوی، شناختی- فراشناختی و ساختاری- ارتباطی تدوین گردید. در این الگو ۵ رویکرد و ۱۵ مؤلفه به عنوان مهم ترین مولفه های توانمندسازی مدیران مدارس ابتدایی شناسایی شدند.

Abili, Mustafavi, Narenji sani (2018) به پژوهشی با عنوان "شناسایی شایستگی های دستیاران آموزشی در فرایند یاددهی-یادگیری الکترونیکی: پژوهشی کیفی" پرداختند. پژوهش حاضر باهدف شناسایی ابعاد و مولفه های شایستگی های دستیاران آموزشی در محیط یادگیری الکترونیکی انجام شده است. روش پژوهش از نظر هدف کاربردی و از منظر گردآوری داده ها از نوع کیفی- اکتشافی است. جامعه آماری پژوهش، دستیاران متخصص و با تجربه در محیط یادگیری الکترونیکی بوده است. برای نیل به هدف پژوهش ادبیات، مبانی نظری و تجربی تحقیق مطالعه شد. هم چنین با استفاده از روش مصاحبه اکتشافی نیمه ساختار یافته با ۲۲ نفر از متخصصین در زمینه موضوع، به صورت هدفمند، اطلاعات گردآوری و با استفاده از روش تحلیل محتوا مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. بر اساس نتایج پژوهش، مدل شایستگی های دستیاران در چهار بعد: شایستگی های تخصصی- حرفه ای آموزشی، پژوهشی، دانش موضوعی، مدیریت کلاس (شایستگی های میان فردی ارتباطی- اجتماعی) فعالیت تیمی و تعاملی (شایستگی های مرتبط با فناوری اطلاعات و ارتباطات) تفکر فناوری اطلاعات و ارتباطات، دانش فناوری اطلاعات و ارتباطات، مهارت فناوری اطلاعات و ارتباطات) و شایستگی های عمومی و فردی (ادراکی، خلاقیت و نوآوری، اخلاق و رفتاری) شناسایی و طراحی شد.

به طور کلی مرور پیشینه نشان می دهد که محققان از طریق پژوهش های کمی هر یک با در نظر گرفتن یک سری از عوامل محدود به پیش بینی موفقیت تحصیلی دانش آموزان و نقش مشارکت والدین و انتظارات والدین پرداخته اند و کمتر پژوهشی به صورت کیفی و به طور گسترده نقش عوامل دستیاری آموزشی والدین را مورد بررسی قرار داده است. از این رو پژوهش حاضر درصدد پر کردن این خلاء از طریق یک مطالعه کیفی به تدوین مدلی از دستیاری آموزشی والدین در توانمند سازی مدارس به صورت آنلاین می پردازد.

سوالات تحقیق

۱- ابعاد و مولفه های اصلی مدل دستیاری آموزشی والدین در توانمندسازی مدارس به صورت آنلاین کدامند؟

۲- اولویت ابعاد و مولفه های مدل دستیاری آموزشی والدین در توانمندسازی مدارس به صورت آنلاین چیست؟

روش شناسی

تحقیق حاضر از لحاظ جهت گیری پژوهش جزو تحقیقات بنیادی است. از نظر شیوه گردآوری داده ها، با رویکرد کیفی انجام شد. به منظور شناسایی ابعاد و مولفه های اصلی مدل دستیاری آموزشی والدین در توانمندسازی مدارس به صورت آنلاین از استراتژی تحلیل تم و روش شبکه مضامین به کمک مصاحبه نیمه ساختار یافته مصاحبه ای بر مبنای ادبیات نظری تحقیق طراحی شده است (البته در طول هر یک از مصاحبه ها با توجه به اظهارات فرد مصاحبه شونده، سوالات تازه ای مطرح شده است) پرداخته خواهد شد. به منظور انجام مصاحبه، محققان با الهام از ادبیات و مبانی نظری موضوع پژوهش به انتخاب چند محور برای مصاحبه و دریافت نظرات متخصصان پرداخته و این محورها در قالب موضوعات کلی تر تنظیم و با مصاحبه شوندهگان در میان گذاشته شد. جامعه آماری شامل افراد خبره دانشگاهی و مدیران ارشد آموزش و پرورش آگاه در حوزه آموزشی مدارس به ویژه بحث دستیاران آموزشی مدارس است. خبرگان دانشگاهی شامل افرادی می شود که دارای مدرک دکتری تخصصی و حداقل دارای ۱۰ سال سابقه تدریس در دانشگاه باشند. مدیران ارشد آموزش و پرورش میبایست حداقل ۳ سال سابقه سمت اجرایی و ۱۰ سال سابقه تدریس در آموزش و پرورش را داشته باشند. در این تحقیق مصاحبه ها تا آن جا

ادامه پیدا کرد که احساس شد پاسخ‌های ارائه شده با پاسخ‌های قبلی مشابهت دارد و چیزی به یافته‌ها اضافه نمی‌کند. بر این اساس ۲۲ نفر از متخصصین دانشگاهی و مدیران ارشد آموزش و پرورش مورد مصاحبه قرار گرفتند.

در این بخش سوالات مشخص و ترتیب و توالی در فرآیند مصاحبه جایجا می‌شود و از تمامی مصاحبه‌شوندگان ۶ سوال‌های مشابه پرسیده شد. انجام مصاحبه نیمه ساختار یافته به صورت حضوری با خبرگان انجام شد. بعد از انجام هماهنگی‌های لازم جهت انجام مصاحبه و تعیین وقت مصاحبه، تمام مصاحبه‌ها توسط خود پژوهشگر انجام شد و به صورت صوتی ضبط گردید.

با توجه به آن که مصاحبه حضوری بود و امکان نوشتن صحبت‌های مشارکت‌کنندگان در حین مصاحبه اندکی سخت بود، لذا از نرم افزار کال رکورد برای ضبط صدا استفاده شد تا در حین مصاحبه تمام جمله‌ها ثبت شود. مصاحبه‌ها از ابتدای بهمن ۱۳۹۹ شروع و تا اسفند ماه ۱۳۹۹ صورت گرفته است. پس از پایان هر مصاحبه، صوت به نوشتاری برگردان شد و تحلیل اولیه روی آن صورت گرفت تا از این طریق مشخص شود. در مصاحبه ۱۹ مشخص شد که اصل اشباع صورت گرفته است و جواب‌های ارائه شده با پاسخ‌های قبلی مشابهت داشته و چیزی به یافته‌ها اضافه نمی‌کنند و لذا نیازی به ادامه مصاحبه‌ها نیست. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش کدگذاری داده‌های کیفی با استفاده از نرم افزار Maxqda استفاده شد.

یافته‌ها

مشخصات مصاحبه‌شوندگان در جدول (۱) ارائه شده است:

جدول ۱. مشخصات مصاحبه‌شوندگان

کد مصاحبه‌شونده	سمت مصاحبه‌شونده	تحصیلات	سابقه کار	سن	جنسیت
۱	دبیر و استاد دانشگاه	کارشناسی ارشد	۳۸ سال	۶۰	مرد
۲	استاد دانشگاه علمی کاربردی	دکتری	۱۶ سال	۴۸	مرد
۳	مدیر مدرسه ابتدایی	دکتری	۳۳ سال	۵۵	مرد
۴	مشاور مدرسه	کارشناس	۲۸ سال	۵۰	زن
۵	معلم ابتدایی پایه ششم	کارشناسی ارشد	۱۰ سال	۳۸	زن
۶	دبیر	کارشناسی ارشد	۲۰ سال	۴۴	زن
۷	مدرس دانشگاه	دکتری	۷ سال	۳۷	مرد
۸	مدیر مدرسه	کارشناسی ارشد	۲۸ سال	۳۲	مرد
۹	آموزگار	کارشناس	۱۰ سال	۳۵	زن
۱۰	آموزگار	کارشناس	۱۲ سال	۳۶	زن
۱۱	آموزگار	کارشناسی ارشد	۸ سال	۳۹	مرد
۱۲	آموزگار	کارشناسی ارشد	۱۰ سال	۳۶	زن
۱۳	آموزگار	کارشناسی	۱۳ سال	۳۷	زن
۱۴	آموزگار	کاردانی	۶ سال	۳۵	زن
۱۵	آموزگار	کارشناسی	۱۳ سال	۳۶	زن
۱۶	آموزگار	کارشناسی ارشد	۱۵ سال	۴۰	زن
۱۷	معاون آموزشی دبیرستان	دکتری	۱۳ سال	۴۰	زن
۱۸	آموزگار	کارشناسی	۱۵ سال	۳۹	زن
۱۹	آموزگار	کارشناسی ارشد	۲۷ سال	۵۰	مرد
۲۰	آموزگار	کارشناسی ارشد	۱۳ سال	۴۱	زن
۲۱	آموزگار	دکتری	۲۷ سال	۵۰	مرد
۲۲	مشاور مدرسه	دکتری	۱۲ سال	۳۹	زن

از مجموع ۲۲ نفر ۲۷ درصد یعنی (۶ نفر دارای مدرک دکتری، ۴۱ درصد (۹ نفر) دارای مدرک کارشناسی ارشد و ۲۷ درصد (۶ نفر) مدرک کارشناسی و ۵ درصد یعنی ۱ نفر دارای مدرک کاردانی می‌باشند. همچنین ۲۷ درصد (۶ نفر) دارای سابقه ۱ تا ۱۰ سال و ۴۶ درصد (۱۰ نفر) دارای سابقه ۱۱ تا ۲۰ سال و همین‌طور ۲۷ یعنی (۶ نفر) دارای سابقه ۲۱ سال به بالا بودند. در ادامه ۶۴ درصد (۱۴ نفر) دارای سن ۳۰ تا ۴۰ سال و ۲۷ درصد (۶ نفر) دارای سن ۴۱

تا ۵۰ سال و ۹ درصد (۲ نفر) دارای سن ۵۱ سال به بالا بودند. در کل ۶۴ درصد (۱۴ نفر) زن و ۳۶ درصد (۸ نفر) مرد بودند. تمام مراحل تحلیل تم در بخش کیفی تحقیق، با رویکردی که براون و کلارک (۲۰۰۶) ارائه داده‌اند، در ۶ مرحله زیر به تفصیل توضیح داده شده است.

مرحله ۱. آشنایی با داده‌ها

در پژوهش کنونی، محقق قبل از اینکه کدگذاری داده‌ها را شروع کند همه مصاحبه‌های ضبط شده را به صورت دست نوشته اول روی کاغذ نوشته و یک بار هم مجدداً مصاحبه را گوش کرده و با دست نوشته مقایسه کرد تا جمله‌ایی از قلم نیافتاده باشد، سپس دست نوشته‌ها را در نرم‌افزار ورد (WORD) تایپ نموده، و مجدداً یک بار کل داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها را خوانده است. در واقع از آغاز همین مرحله، یادداشت برداری و علامت‌گذاری معانی که در مراحل بعدی به آن‌ها نیاز پیدا خواهد شد شروع شده است.

مرحله ۲. ایجاد کدهای اولیه

مرحله دوم زمانی شروع می‌شود که محقق داده‌ها را خوانده و با آنها آشنایی پیدا کرده است. محقق در این مرحله متن مصاحبه‌های تایپ شده در نرم افزار Word را به نرم‌افزار مکس کیودا منتقل کرده و مصاحبه را کدگذاری نمود که در مجموع ۴۰۰ کد اولیه به دست آمد.

مرحله ۳. جستجوی کدهای گزینشی

این مرحله شامل دسته‌بندی کدهای مختلف در قالب کدهای گزینشی و مرتب کردن همه خلاصه داده‌های کدگذاری شده است. در واقع محقق، تحلیل کدهای خود را شروع کرده و در نظر می‌گیرد که چگونه کدهای مختلف می‌توانند برای ایجاد یک تم کلی ترکیب شوند. در این مرحله محققان کدهای ناقص یا نامرتب و همچنین کدهای تکراری را کنار گذاشتند تا به این تعداد کد گزینشی دست یافتند. نتیجه این مرحله در جدول ۲ آمده است. در مصاحبه ۱۹ و ۲۰ و ۲۱ و ۲۲ به دلیل رسیدن به اشباع در مصاحبه ۱۸ کدهای جدیدی شناسایی نشد.

جدول ۲. تعداد کدهای گزینشی دستیاری آموزشی والدین

تعداد کدهای اولیه	کد مصاحبه شونده
۲۰	۱
۱۲	۲
۱۵	۳
۱۱	۴
۱۸	۵
۱۲	۶
۱۰	۷
۸	۸
۸	۹
۹	۱۰
۴	۱۱
۳	۱۲
۳	۱۳
۳	۱۴
۳	۱۵
۲	۱۶
۱	۱۷
۱	۱۸
۰	۱۹
۰	۲۰
۰	۲۱
۰	۲۲
۱۴۳	جمع کدهای گزینشی

مرحله ۴. شکل‌گیری تم‌های فرعی

در این مرحله، کدهای گزینشی را که در مرحله ۳ شناسایی شد، بررسی و اصلاح می‌گردند و توسعه داده می‌شوند. که از ۱۴۳ کد گزینشی در مرحله سوم ۸۸ تم پایه در این مرحله استخراج شد و همچنین در مرحله کنونی محقق با تجمیع کدهای گزینشی در گستره‌های معنایی وسیع تر به تم‌های فرعی و اصلی می‌رسد؛ که ۱۶ تم فرعی نیز شناسایی شده و ایده‌هایی در رابطه با نام‌گذاری تم‌های اصلی به ذهن محقق متبلور شد. باید توجه داشت که هر تم فرعی بایستی داده‌های زیادی برای پشتیبانی داشته باشد و با سایر تم‌ها نیز همپوشانی قابل ملاحظه‌ای نداشته باشد؛ همچنین تم‌های پایه موجود باید مربوط به موضوع جداگانه یا متفاوتی نباشند. جدول شماره ۳ نشان می‌دهد که چگونه داده‌های مربوط به هر تم در نمونه کار شده شناسایی شده است.

جدول ۳. ایجاد تم‌های فرعی دستبازی آموزشی والدین

تم‌های فرعی	تم (مضامین) پایه	کد مصاحبه شونده
مهارت‌ها	مهارت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات	۱۹-۱
	مهارت‌های تدریس	۱۸-۲-۱
	مهارت‌های تصمیم‌گیری	۵
	مهارت‌های کنترل تنش	۱۵
	فرصت اعتماد سازی برای والدین	۱
ایجاد اعتماد	امید دادن به دانش آموزان	۱۰-۲
	جلسات آموزشی روش‌های تدریس به والدین	۲۰-۱۸-۱۱-۸-۶-۳-۲-۱
آموزش والدین	برگزاری کلاس‌های آموزشی جهت انسجام خانواده	۱۹-۸-۶
	آموزش جهت دستبازی والدین در مقاطع بالاتر قبل از شروع سال تحصیلی	۸-۷-۴-۲-۱
	بازشناسی اهمیت دستبازی آموزش برای والدین	۱۹-۱۷-۱۳-۸-۳-۲-۱
	کلاس‌های مشاوره آموزشی برای والدین	۱۷-۱۵-۹-۴-۲
	آموزش توسط شبکه‌های صدا و سیما و رسانه‌های اجتماعی	۲۰-۱۳-۱۲-۹-۸-۷-۵-۴-۳-۲-۱
	آموزش مهارت‌های ارتباطی	۲
	آموزش‌های فناورانه به والدین	۱۵-۱۴-۴
	تهیه بروشورهای مهارت‌های ارائه کلاس	۱
	طراحی بسته‌های آموزشی والد محور	۲۰-۱۳-۹-۸-۶-۳
	شایستگی‌های تحصیلی	۲۱-۲۰-۱۹-۱۲-۱۱-۸-۷-۶-۴-۳-۲
شایستگی‌های فردی	تجربه تدریس	۱۵-۱۲-۸-۵
	شایستگی‌های روانی و رفتاری	۱۰-۳-۴-۵
	ایجاد وحدت رویه بین کار معلم و والدین دستیار	۲۰-۸-۱
ایجاد هماهنگی	تشویق والدین دستیار فعال	۱۵-۱۴-۸-۴-۲-۱
	شرکت دادن والدین در وبینارهای آموزشی مدرسه	۴-۲
	همسویی خانواده و مدرسه	۷-۳
	ایجاد کارگروه‌های گروهی همفکری و مشورت	۸-۶-۵
	صبری	۱۵-۴-۲-۱
عوامل روانشناختی	تحمل بالا	۲
	مسئولیت‌پذیری	۱۸-۱۰-۱
	روحیه همکاری	۱
	اعتماد به نفس	۵
	انگیزه	۱۴-۸
	انعطاف‌پذیری	۱۴-۹
	علاقه به تدریس	۲۱-۹
	خلاقیت	۱۵-۱۲
	انطباق‌پذیری	۱۳
	اشراف به دانش موضوعی و درسی	۱۵-۸-۶-۵-۲-۱
توانمندی علمی	آشنایی با روش تدریس	۱۹-۵-۲-۱
	آشنایی با اصول و فنون تدریس	۲-۱

۱۵-۳-۲-۱	سواد رسانه ایی	
۱۵-۱	آشنایی با اهداف آموزشی کتب درسی	
۱۲-۱۱-۹-۷-۳-۲-۱	مهارت های ارتباطی با دانش آموزان	
۱۸-۱۰-۹-۶-۵-۳-۲	ارتباط قوی مدرسه با خانواده	
۶-۵-۲-۱	رفع استرس و اضطراب والدین و دانش آموزان	ایجاد ارتباط
۱۵-۸	روابط دوستانه بین والدین و معلمان	
۱۲-۸	ایجاد حس امنیت در دانش آموز	
۱۵	ارتباط بین معلم و دانش آموز	
۲-۱	شناخت فرصتهای یادگیری و یاددهی	
۱۵-۸-۶	سبک آموزش جذاب	توانمندی تکنیکی
۱۲	شبیه سازی کلاس درس در خانه	
۱۵	اعمال مقررات آموزشی	
۱۴-۹-۳	محتوای آموزشی مناسب	
۳	استفاده از منابع بیشتر آموزشی توسط والدین دستیار	زمینه محتوایی
۱۹-۱۲	استفاده از منابع و محتوای نمایشی	
۱۷-۹-۸-۶-۵-۴-۳	نظارت بر تکالیف	
۱۲	نظارت بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان	ارزیابی و نظارت بر دانش آموزان
۱۸-۱۳	نظارت بر حضور سر وقت دانش آموزان در کلاس مجازی	
۱۳-۸-۶	نظارت و کنترل تدریس والدین	
۶	ارزیابی کیفیت فرایند یاددهی والدین	
۶	ارزیابی نحوه تدریس والدین	ارزیابی و نظارت بر والدین
۶	ارزیابی رفتار والدین حین تدریس	
۱۲	پیگیری مباحث درسی از طرف معلم	
۳	مشارکت در ارزشیابی و نمره دهی توسط والدین دستیار	
۱۵-۱۲-۶-۴-۳	محیط فیزیکی مناسب آموزشی	
۱۹-۱۵-۱۴-۸-۷-۶-۴	وجود تجهیزات هوشمند جهت آموزش در منزل	
۷	فراهم آوردن زیرساخت های اینترنتی از طرف دولت	زیرساخت های سخت افزاری
۱۲	وجود تجهیزات لازم ارتباطی در مدرسه	
۱۹-۱۵	تقویت پهنای باند اینترنت	
۹-۸	وجود برنامه های نرم افزاری آموزشی	
۱۱-۹	ایجاد ظرفیت سامانه ایی آموزشی از طرف دولت	زیرساخت های نرم افزاری
۲۰-۱۹-۱۸-۱۰-۷-۶-۱	دسترسی به اینترنت رایگان	
۱۸-۱۴-۱۳-۸-۶	برنامه ریزی درست	
۱۸-۱۵-۱۲-۱۰-۸-۶	کاهش محرکهای محیطی	
۱۹	مدیریت کلاس	توانمندی مدیریتی
۱۵-۸-۴	اعمال نظم و انضباط	
۳	ایجاد احساس مشترک در والدین برای آموزش	
۳	ایجاد بستر قانونی دستیاری آموزشی والدین	
۳	تغییر در باور والدین و دانش آموزان و معلمان نسبت به دستیاری آموزشی والدین	فرهنگ سازی دستیاری آموزشی والدین
۴	تعیین اهداف دستیاری آموزشی والدین	
۷-۶	پذیرش و حمایت معلمان از دستیاری والدین	
۷-۶-۴-۳	تعیین شرح وظایف دستیاری آموزشی والدین	
۱	عدم اطلاع والدین از امر تدریس	
۱	عدم آشنایی کار در فضای مجازی	
۱۷-۱۵-۴-۳-۱	بی سوادی و کم سوادی والدین	شناسایی موانع و چالش ها
۳-۱	دخالت عاطفه والدین در تدریس	
۱۷-۱۳-۴-۲	وضعیت بد اقتصادی خانواده	

۷-۱	تاثیر جنسیت والدین بر آموزش
۳	عدم تفکیک فعالیت والدین دستیار با معلم
۱۷-۴-۳	مشکلات خانوادگی

مرحله ۵. تعریف و نام‌گذاری تم‌های اصلی

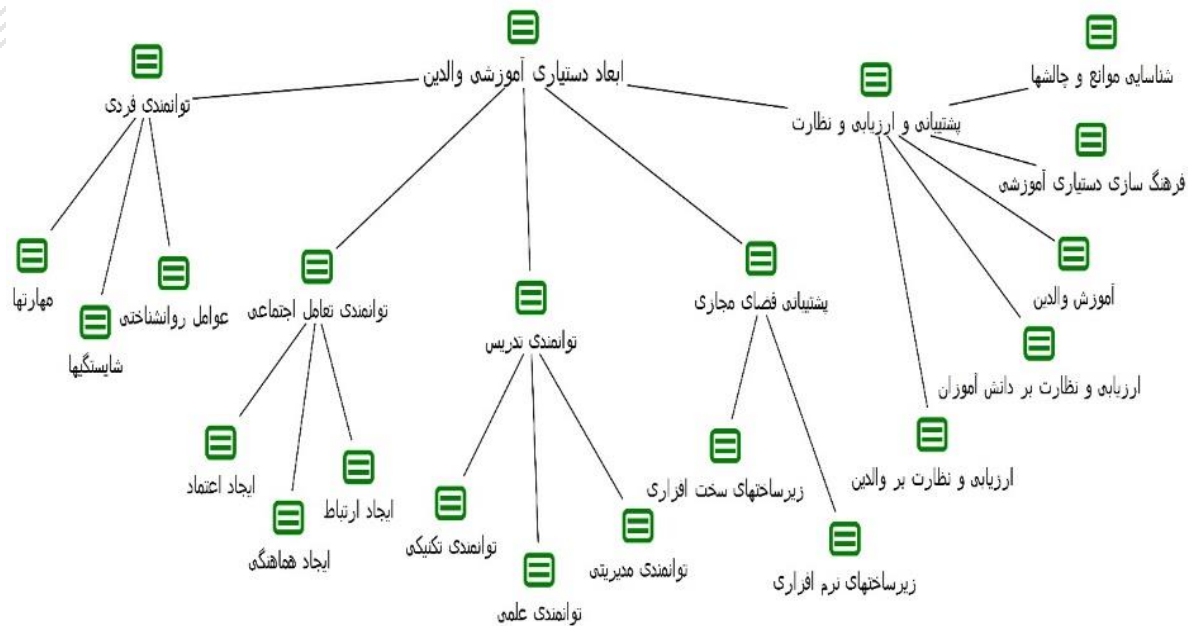
مرحله پنجم زمانی شروع می‌شود که یک تصویر رضایت بخش از تم‌های فرعی وجود داشته باشد. در این تحقیق، تحلیل تم بر مبنای تقسیم تم‌ها در شبکه مضامین، به تم‌های پایه، سازمان دهنده و فراگیر انجام شده است. در جدول ۴ تم‌های فرعی استخراج شده که تم‌های سازمان دهنده هم نامیده می‌شوند به ۵ تم اصلی یا همان مضامین فراگیر تحقیق دسته‌بندی شدند.

جدول ۴. نام‌گذاری تم‌های اصلی دستیار آموزشی والدین

تم‌های اصلی (مضامین فراگیر)	تم‌های فرعی (مضامین سازمان‌دهنده)
توانمندی فردی	مهارت‌ها
	شایستگی‌ها
	عوامل روانشناختی
توانمندی تعامل اجتماعی	ایجاد اعتماد
	ایجاد هماهنگی
	ایجاد ارتباط
توانمندی تدریس	توانمندی تکنیکی
	توانمندی علمی
	توانمندی مدیریتی
پشتیبانی فضای مجازی	زیرساخت‌های سخت افزاری
	زیرساخت‌های نرم افزاری
	ارزیابی و نظارت بر دانش آموزان
پشتیبانی و ارزیابی و نظارت	ارزیابی و نظارت بر والدین
	آموزش والدین
	فرهنگ سازی دستیار آموزشی والدین
	شناسایی موانع و چالش‌ها

مرحله ۶. تهیه گزارش

مرحله ششم زمانی شروع می‌شود که محقق مجموعه‌ای از تم‌های اصلی کاملاً انتزاعی و منطبق با ساختارهای زمینه‌ای تحقیق در اختیار داشته باشد. این مرحله شامل تحلیل پایانی و نگارش گزارش است. که در پایان تحقیقات ارائه خواهد شد. مضامین فراگیر استخراج شده، دستیار آموزشی والدین به منظور توانمندسازی آموزش آنلاین در مواقع بحرانی در ۵ مقوله (توانمندی فردی، توانمندی تعامل اجتماعی، توانمندی تدریس، پشتیبانی فضای مجازی، پشتیبانی و ارزیابی و نظارت) و در ۱۶ مضمون سازمان‌دهنده، ۱- مهارت‌ها ۲- شایستگی‌ها ۳- عوامل روانشناختی ۴- ایجاد اعتماد ۵- ایجاد هماهنگی ۶- ایجاد ارتباط ۷- توانمندی تکنیکی ۸- توانمندی علمی ۹- توانمندی مدیریتی ۱۰- زیرساخت‌های سخت افزاری ۱۱- زیرساخت‌های نرم افزاری ۱۲- ارزیابی و نظارت بر دانش آموزان ۱۳- ارزیابی و نظارت بر والدین ۱۴- آموزش والدین ۱۵- فرهنگ سازی دستیار آموزشی والدین ۱۶- شناسایی موانع و چالش‌ها و ۸۸ مضمون پایه تعیین و معرفی شده‌اند. در انتها پس از انجام مراحل فوق، خروجی نرم‌افزار مکس کیودی ۱۰ شامل مضامین فراگیر و سازمان دهنده در شکل ۱ قابل مشاهده است.

شکل ۱. ابعاد دستیاری آموزشی والدین با روش تحلیل تم

جهت اعتباردهی فرایند کدگذاری و کنترل کیفیت در بخش کیفی ابعاد دستیاری آموزشی والدین از شاخص کاپای کوهن استفاده شده است. جهت محاسبه شاخص کاپا از یک فرد خبره در امر موضوع خواسته می‌شود بدون اطلاع از کدگذاری محقق، نسبت به کدگذاری و دسته‌بندی مضامین اقدام نماید. سپس با استفاده از نرم افزار اس‌پی‌اس‌اس، مضامین ارائه شده توسط پژوهشگر با مضامین ارائه شده توسط فرد خبره مقایسه شده است. چنانچه کدهای این دو محقق نزدیک به هم باشند نشان دهنده‌ی توافق بالا بین این دو کدگذار و بیان کننده پایایی است. همان‌طور که در ادامه نشان داده شده است مقدار شاخص کاپا برابر با $0/۸۵۶$ محاسبه شده که در سطح توافق‌پذیری عالی قرار گرفته است.

بحث و نتیجه گیری

اهمیت فرایند آموزش و یادگیری دانش آموزان بیشتر از قبل شده است. زیرا توانمندسازی مدارس یکی از ضروری ترین اقدامات و عامل نجات بخش در شرایط فعلی تلقی شده که می‌تواند موفقیت نظام آموزشی را تضمین نماید. با توجه به نقش و اهمیت دستیاری آموزشی والدین به منظور توانمندسازی آموزشی مدارس به صورت آنلاین و به علت عدم وجود یک مدل جامع و هم‌چنین کافی نبودن پیشینه در حوزه یادشده، پژوهش جاری با هدف ارائه ارائه مدل دستیاری آموزشی والدین به منظور توانمندسازی آموزشی مدارس به صورت آنلاین انجام شد. پس از کدگذاری اولیه در این پژوهش پژوهش‌گر کدها را باهم ترکیب نمود و در نهایت مقوله‌های مشابه در سطح مفهومی قرار داده شد. در ادامه با تحلیل داده‌های به‌دست آمده از مصاحبه های نیمه ساختار یافته، مولفه‌های دستیاری آموزشی والدین به منظور توانمندسازی آموزشی مدارس به صورت آنلاین به‌دست آمد. بر اساس یافته‌ها مضامین اصلی شامل ۵ مضمون فراگیر و ۱۶ مضمون فرعی بودند. درباره جنبه نوآوری پژوهش باید به این نکته اشاره نمود که عوامل پشتیبانی و ارزیابی و نظارت و توانمندی تعامل اجتماعی و پشتیبانی فضای مجازی جزو عوامل بدیعی هستند که در سایر پژوهش‌ها به آن‌ها اشاره‌ای نشده است.

توجه به مهارت‌ها در سطح مدارس نیاز به تلاش مضاعف و پیگیری مستمر دارد. نباید از این نکته چشم پوشی نمود که مهارت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات باید به صورت زیر بنایی نیاز به تقویت دارد. مهارت‌های تدریس هم باید به شکل حرفه ای توانمند گردد، زیرا می‌تواند بر روی دانش آموزان تاثیر بسیار مهمی داشته باشد. تقویت فرایند تصمیم گیری در شرایط تنش می‌تواند محیط آموزشی را به سمت بهبود سوق دهد. ایجاد اعتماد در بین والدین و فعالیت‌های انگیزشی جهت ایجاد امید در بین دانش آموزان در نظام امری ضروری است. آموزش والدین از طرق متعدد مانند برگزاری جلسات آموزشی روش‌های تدریس به والدین، برگزاری کلاس‌های آموزشی جهت انسجام خانواده با توجه به فرهنگ‌های مختلف، آموزش جهت دستیاری والدین در مقاطع بالاتر قبل از شروع سال تحصیلی و بازشناسی اهمیت دستیاری آموزش برای والدین باید مورد توجه قرار گیرد. استفاده از ظرفیت مشاوره‌های تخصصی برای والدین از طریق آگاهی بخشی به واسطه صدا و سیما و رسانه‌های اجتماعی می‌تواند موثر باشد. تقویت مهارت‌های ارتباطی با دانش آموز و سایرین به والدین از طریق بسته‌های آموزشی مدون لازم است.

در تقویت شایستگی‌های فردی والدین از جنبه تحصیلی، تجربه تدریس و شایستگی‌های روانی و رفتاری باید با اقدامات منسجم و آگاهانه شکل گیرد. ایجاد هماهنگی و وحدت رویه بین کار معلم و والدین دستیار بسیار مهم می‌باشد. نظام آموزشی باید برای تقویت دستیاری آموزشی والدین از سیستم تشویق والدین دستیار فعال استفاده نماید. همچنین می‌توان والدین را در وبینارهای آموزشی مدرسه شرکت داد. در نتیجه همسویی خانواده و مدرسه موجب همفکری و مشورت بیشتر شده و میزان خطا و اشتباه را کاهش خواهد داد. تقویت عوامل روانشناختی والدین می‌تواند بر مسئولیت‌پذیری، حس همکاری، اعتماد به نفس و انعطاف‌پذیری دانش‌موثر باشد. توانمندی علمی والدین یعنی اشراف به دانش موضوعی و درسی دانش‌آموز و توجه به سواد رسانه‌ای که نقش مهمی در دریافت داده‌ها و انتقال مفاهیم دارد. ارزیابی و نظارت بر دانش‌آموزان از طریق نظارت بر تکالیف، پیشرفت تحصیلی و توجه بر حضور سر وقت دانش‌آموزان در کلاس می‌تواند باعث بهبود فرایند آموزشی شود. ارزیابی و نظارت بر والدین از طرق توجه به رفتار والدین حین تدریس، پیگیری مباحث درسی از طرف معلم و مشارکت در ارزشیابی و نمره‌دهی توسط والدین دستیار می‌تواند در تقویت سیستم نظارت موثر باشد. محیط فیزیکی مناسب آموزشی نقش بسزایی در کیفیت آموزشی مدارس دارد. همچنین وجود تجهیزات هوشمند جهت آموزش در منزل برای دانش‌آموزان بسیار لازم و ضروری است. فراهم آوردن زیرساخت‌های اینترنتی، تقویت پهنای باند و دسترسی به اینترنت رایگان از طرف دولت باید مورد توجه قرار گیرد. انجام دستیاری آموزشی والدین نیاز فرهنگ‌سازی دارد و باید در بستر قانونی انجام شود. تغییر در باور والدین و دانش‌آموزان و معلمان نسبت به دستیاری آموزشی والدین و تعیین اهداف دستیاری و تعیین شرح وظایف دارد. محدودیتی که در این پژوهش وجود داشت بحث مربوط به مباحث اخلاقی و تفاوت‌های فرهنگی والدین دانش‌آموزان بود. همچنین برای پژوهش‌های آتی پیشنهاد می‌شود که نقش و اهمیت اخلاق در خانواده‌ها و تفاوت‌های فرهنگی والدین دانش‌آموزان به عنوان عوامل تاثیرگذار در نظر گرفته شود. تعارض منافع:

در تهیه مقاله حاضر از منافع مالی سازمان و نهاد خاصی استفاده نشده است و بین نویسندگان هیچگونه تعارض منافی وجود ندارد.

تشکر و قدردانی

از اساتید محترم راهنما و مشاور که نظرات ارزشمند خود را در راستای کیفیت بهتر مطالب پیشنهاد دادند کمال تشکر به عمل می‌آید.

References

- Abili Kh, Mustafavi Z, Narenji sani F. (2018). Identifying the competencies of teaching assistants in the electronic teaching-learning process: a qualitative research. *Education and development of human resources*, 5(16): 1-20.
- Bartoletti R. (2016), Learning through Design: MOOC Development as a Method for Exploring Teaching Methods. *Current Issues in Emerging eLearning*, 3(1): 9-25.
- Bubbar K, Dimopoulos A, Korpan C, Wild P. (2017), An Overview of the Teaching Assistant Consultant Program for Developing Competency in Novice Engineering Graduate Teaching Assistants, *Proceedings of the Canadian Engineering Education Association*, 1-5.
- Bush T, Glover D. (2016). School leadership and management in South Africa: Findings from a systematic literature review. *International journal of educational management*, 30(2): 211-231.
- Collet V S, Peñafiorida J. (2020), Lesson study as transformative learning for international graduate teaching assistants: It's like we have a second life, *International Journal for Lesson and Learning Studies*, 1-13.
- Dewey D, Kaplan B J, Crawford S.G, Wilson B.N. (2002). Developmental coordination disorder: Associated problems in attention, learning, and psychosocial adjustment. *Human Movement Science*, 21: 905-918.
- Elder T, Jepsen C. (2014). Are Catholic primary schools more effective than public primary schools? *Journal of Urban Economics*, 80: 28-38.
- Elffers L, Oort F J, Karsten S. (2012). Making the connection: The role of social and academic school experiences in students' emotional engagement with school in post-secondary vocational education, *Learning and Individual Differences*, 22(2): 242-250.
- Epstein J L. (1985). Home and school connections in schools of the future: Implications of research on parent involvement. *Peabody Journal of Education*, 62(2): 18-41.
- Eroz E, Akbarov A. (2011). The efficacy of teacher-Parent rapport on Bosnian high school students english language skills, *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 4 (2): 656-661.
- Maddlo Gh, Saadatmand Z, Yarmohamedian M H. (2019). Knowing the components of parents' participation in the implementation of elementary school curricula. *Bimonthly scientific-research journal of a new approach in educational management*, 10(40): 234-251.
- McPherson M, Nunes M B. (2004), *Developing Innovation in Online Learning: An Action Research Framework*. Routledge Flamer, London.
- Meadows K, Olsen K, Dimitrov N, Dawson D. (2015), Evaluating the Differential Impact of Teaching Assistant Training Programs on International Graduate Student Teaching. *The Canadian Journal of Higher Education*, 45(3): 34-55.
- Mohammadi M, Fadavi MS, Farhadi H. (2018). Presenting a model for empowering primary school principals. *Normagz magazine*. 6(2): 204-223.
- Murphy M. (2019), On the same page: collaborative research assignment design with graduate teaching assistants, *Reference Services Review*, 47(3): 343-358.
- Rai L, Chunrao D. (2016), Influencing Factors of Success and Failure in MOOC and General Analysis of Learner Behavior. *International Journal of Information and Education Technology*, 6(4): 262-268.
- Salehi R, Abedi M R, Nilfrosban P. (2019). Developing a conceptual model of academic success: a qualitative study. *Culture of Counseling and Psychotherapy*, 10(38): 1-29.
- Sohoni S, Cho Y, Frenc D P. (2013), A Survey to Capture Needs Assessment for Graduate Teaching Assistant Training. *Advances in Engineering Education*, 3(3): 1-20
- Soltani M. (2012), The Structure of Smart Schools in the Educational System, *Journal of Basic and Applied Scientific Research*, Institute of IT, Azerbaijan National Academy of Sciences, Baku, Azerba.
- Spreitzer G. (2008). Toward the integration of two perspectives: A review of social structural and psychological empowerment at work. *Ann Arbor*, 1001, 48109-1234.
- Sun D, Liu B. (2017). Crowdsourcing Based Teaching Assistant Arrangement for MOOC, In *International Conference on Database Systems for Advanced Applications*, 429-435.
- Usun S. (2009). Information and Communications Technologies (ICT) in Teacher Education (ITE) Programs in the World and Turkey: (A Comparative Review). *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 1(1): 331-334.
- Venkataraman S, Sivakumar S. (2015), Engaging Students in Group Based Learning Through ELearning Techniques in Higher Education System. *International Journal of Emerging Trends in Science and Technology*, 2(1): 1741-1746.
- Weidert J, Wendorf A, Gurun R, Filz T. (2012), A Survey of Graduate and Undergraduate Teaching Assistants. *College Teaching*, 60(3): 95-103.
- Zarei A, Dehghani M, Salehi K. (2019). Analyzing the limitations of parental participation in secondary schools: a study with a phenomenological approach. *Theory and Practice in Curriculum*, 7(14): 71-96.